

vim sošolcem, ki je sedaj v službi pri »poročevalskem uradu« in kateremu je ukazano, da ga zasleduje ter o vsem napiše poročilo. Naloga se po Tjaževem samomoru ne spremeni, v svoje poročilo vključi še izpovedi prič. Tu poteka pripoved po principu, po katerem govori o eni osebi ali dogodku več oseb, s tem se resnica, ki si jo prizadevajo ugotoviti, vedno bolj subjektivizira; pripoved pa postane bolj dinamična, saj je samega dogajanja izredno malo. O tem razpravlja tudi sam pripovedovalec v petem in obsežno v šestem poglavju, ko začne banalno kramljati o vremenu, o znamki svinčnikov, s katerimi piše, o zvezkih, ki jih uporablja, o svojih odmorih pri pisanju, o Tjaževi zgodbi in o svobodi pripovedovanja. Z vsem tem manifestira ustvarjalno svobodo, hkrati se poigrava z izbrano snovjo. Na koncu romana nagovori bralce in se jim celo opravičuje, ker jim je pripovedoval tragično zgodbo, ki je niso pričakovali, zraven ironizira njihov nizki literarni okus. S tem se delo, v katerem prevladuje sorazmerno premočrtna idejna naravnost, ne da bi bila ob tem kakorkoli zmanjšana možnost za preizkušanje različnih pripovednih načinov, konča.

Marjan Dolgan

ANDREJ KOKOT, ČUJTE, ZVONOVİ POJO

Literatura, ki nastaja pri slovenskih zamejcih, bodisi na Tržaškem bodisi na avstrijskem Koroškem, ima drugačno vlogo, kot jo ima ta umetnostna zvrst pri matičnem narodu. Matična literatura se posveča pretežno obravnavanju individualnih dilem sodobnega človeka,

pri čemer so stopila narodnostna vprašanja močno v ozadje, kar si je mogoče razlagati s tem, da se matični narod ne čuti več neposredno ogrožen. Tudi dejstvo, da se hoče literatura središča izmakniti socialno-kritičnemu upodabljanju dejanskosti, je razložljivo kot reakcija na dosedanje literaturo, ki je imela takšen značaj. Ti odmiki so seveda značilni za avantgardistična prizadevanja, ki sicer niso bila obsežna, a so vendarle dajala ton ustvarjanju v zadnjih letih.

Ravno nasprotno je z zamejsko literaturo, ki se ne more izogniti obravnavanju raznarodovalnega pritiska večinskega naroda — kar je razumljivo, ko se zavemo neurejenega položaja naših manjšin.

Med literarna dela, ki izhajajo iz narodnostne stiske, sodi tudi zbirka pesmi Korošca Andreja Kokota — Čujte, zvonovi pojo*. Njena glavna značilnost je alegorično-simbolna naravnost pesmi, saj ne upesnjujejo kakih konkretnih dogodkov, kar bi pričakovali, kvečjemu se nagibajo k refleksiji in z njeno pomočjo izpoveduje svojo osebno ogroženost med ljudmi, med katerimi živi; s čimer meri na svojo narodnostno pripadnost, ki moti člane večinskega naroda. Razpon tega razmerja sega od povsem subjektivne slutnje mrznje do odkritih nesporazumov, ki preraščajo v spore. Pesnik ostaja zvest svojemu rodu, zato se noče nikomur podrediti; naravnost izpoveduje svojo odločnost in samozavest, kar se razen v verzih kaže še v neposrednosti nekaterih naslovov: Še je v meni moč, Upor, Naj bom pokoren. Nedvoumna sta tudi naslova dveh razdelkov, ki se glasita: Stvarnost naše bitnosti še ni priznana, Je zarohnela resnica našega izvora. V njih govori avtor kot pripadnik ogrožene slovenske manjšine, ki ji grozijo z asimilacijo in celo z genocidom.

Kljub tem vprašanjem, s katerimi se ukvarja skorajda celotna zbirka, je v

* Andrej Kokot, Čujte, zvonovi pojo; opremil Jaka Torkar, izdal kulturno umetniški klub Tone Čufar pri DPD Svoboda, Jesenice 1972

njej tudi nekaj pesmi, ki nakazujejo emocionalna stanja, zlasti nekatere odtenke ljubezni in melanholije, kar opozarja na smer, v katero bi se razvijala Kokotova poezija, če je ne bi zaposljevali narodnostni motivi.

Marjan Dolgan

PESNIŠKI LIST ANDREJA KOKOTA*

Tudi v njem avtor pravzaprav nadaljuje obravnavanje tematike, ki smo jo spoznali že v njegovi zbirki Čujte, zvonovi pojo: spet se srečujemo z narodnostnimi problemi slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem, zlasti z znanimi akcijami neonacistov, med katerimi izstopa odstranitev kratke lirične meditacije o omenjenih dogodkih; v vseh je izražena narodnostna ogroženost in bolečina spričo neprijazne usode, ki

je vse prej kot naklonjena tamkajšnjemu slovenskemu rodu. Zunanji dogodki (neonacistično-heimatdienstovsko divjanje) so bili tokrat preveč burni, zato se Kokot ni mogel več zatekati k načinu pesnjenja, ki je značilen za zbirko Čujte, zvonovi pojo, marveč je moral zavreči vse postopke, ki so mu doslej omogočali, da je ostajala narodnostna tematika zastrta — čeprav nikoli tako močno, da se je ne bi dalo vsaj slutiti — in preiti k popolni neposrednosti, ki jo označuje tudi sklepna pesem: »Napisi padajo, padajo / v gnoj naše stvarnosti, / na tlak sebičnosti, / v prepad / v blato našega časa, / na široka usta obljub (...)«.

Pesniški list Andreja Kokota je ustrezno opremil Apollonio Zvest večinoma s fotografijami uničenih dvojezičnih napisov in oskrujenih spomenikov padlim partizanom.

Marjan Dolgan

Poročamo — glosiramo

SLOVENSKI PRAVOPIS DRAŽJI KOT ZLATO?

Iz intervjuja z dr. Jožetom Toporišičem, ki je bil objavljen 1. februarja 1973 v letošnji peti številki mariborskega tednika 7 dni, smo med drugim izvedeli, da pripravljajo novo, spremenjeno izdajo Slovenskega pravopisa (SP). Nekaj pozneje je bilo natisnjeno v tedniku TT (21. feb., št. 8, str. 12) tudi uradno pojasnilo akademika dr. Bratka Krefta, ki je v imenu Inštituta za slovenski jezik pri SAZU potrdil to vest, poimensko navedel člane predsedstva novega uredništva, da je edino-

veljavna pisava besed tipa bralec, ne pa bravec, kot je zahteval zadnji SP iz leta 1962.

Novica o novem SP je razveseljiva, upajmo samo, da se pripravljanje ne bo preveč zavleklo, kar se dogaja z drugo knjigo Slovarja slovenskega knjižnega jezika (SSKJ).

Da se ne bi do izida novega SP preveč dolgočasili, so poskrbeli naslednji pripetljaji.

Konec februarja so se nenadoma pojavili v izložbah nekaterih ljubljanskih knjigarn izvodi SP. Ker so takšne pozornosti deležne predvsem knjižne novosti, si je mogoče misliti, da je novi SP že izšel — občudovanja vredna hitrost! Toda prodajalka je pojasnila: »Ne, ni nov Pravopis, samo ostanek naklade starega iz leta 1962 so sedaj

* Pesniški list št. 9 — Andrej Kokot; opremil Apollonio Zvest. Založništvo tržaškega tiska Trst & založba Lipa, Koper 1973.